

GNÉ: Ag cothú feasachta i leith chultúr na teanga

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

- 2.8 gnéithe) de chultúr na Gaeilge a roghnú agus taighde a dhéanamh uirthi agus í a chur i láthair ar shlí nuálach chruthaitheach
- 2.9 tionscnaimh/cuir i láthair ó bhéal a dhéanamh ar ghnéithe de bheochultúr na Gaeilge

GNÉ: Ag díriú ar theanga na Gaeilge mar chóras

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

- 2.1 ionchur saibhir cruinn a thabhairt faoi deara sna scileanna teanga uile agus eiseamláirí den dea-úsáid teanga a athúsáid
- 2.2 patrúin ghramadaí agus chomhréire na teanga a aithint agus a shealbhú
- 2.3 difríochtaí suntasacha gramadaí agus comhréire idir an Ghaeilge, an Béarla agus teangacha eile a thabhairt faoi deara chun míchruinneas trasteanga a sheachaint
- 2.4 an réim chuí teanga a úsáid don ócáid, spriocghrúpa nó cineál cumarsáide
- 2.5 earráidí pearsanta i labhairt agus i scríobh na teanga a thabhairt faoi deara agus a thuiscint agus machnamh a dhéanamh ar na cúiseanna leo
- 2.6 litriú agus poncaíocht chruinn a aithint agus a úsáid
- 2.7 saibhreas canúnach na Gaeilge a aithint agus idirdhealú a dhéanamh idir chanúintí na Gaeilge ag tabhairt difríochtaí foghraíochta agus leaganacha canúnacha faoi deara

GNÉ: Scríobh

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

- 1.26 téacsanna* pearsanta agus foirmeálta, cruthaitheacha agus ilmhódacha san áireamh, a chruthú i réimse de stíleanna, réimeanna teanga, ag úsáid teanga agus stór focal cuí agus tuiscint á léiriú ar lucht a léite
- 1.27 úsáid sholúbtha, chruthaitheach, spraiúil a bhaint as an teanga
- 1.28 úsáid a bhaint as scileanna eagarthóireachta mar chuid de phróiseas na scríbhneoireachta, dréachtú agus athdréachtú san áireamh
- 1.29 freagairt pearsanta do théacsanna* ag léiriú tuiscint chriticiúil ar stíl, ábhar, tuin, íomhánna an téacs
- 1.30 gnásanna na scríbhneoireachta m.sh litriú, poncaíocht, a aithint agus a úsáid
- 1.31 píosaí scríofa a chruthú agus a roinnt i bhformáidí éagsúla ag baint úsáide as teicneolaíochtaí digiteacha
- 1.32 stíl scríbhneoireachta féin a fhorbairt ag baint úsáide as teanga chruinn, shaibhir (ag úsáid a chanúna féin, mar is cuí)

GNÉ: Ag cothú feasachta i leith an dátheangachais

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

- 2.10 tuiscint a léiriú ar a bhfuil i gceist le bheith ilteangach
- 2.11 cultúir theangacha neamhfhorleathana a fhiosrú agus comparáid a dhéanamh idir theangacha

Snáithe 2: Feasacht teanga agus chultúrtha

Tá an scoláire ag sealbhú na Gaeilge i dtimpeallacht na teanga. Tugann sé cruinnúsáid agus saibhreas teanga faoi deara. Tuigeann sé cad is dea-úsáideoir teanga ann agus déanann sé iarracht bheith ar aon dul leis an úsáideoir sin a bhfuil teanga chruinn shaibhir aige. Déanann sé machnamh ar an gcaoi ina n-oibríonn an teanga chun míchruinneas a sheachaint. Toisc go bhfuil an teanga timpeall air, cuireann sé aithne mhaith ar bheochultúr na Gaeilge agus bíonn deiseanna aige an cultúr sin a inmheánú. Tuigeann sé dán na teanga agus fásann an meas a bhíonn aige ar an bpobal teanga, déanann sé comhionannú leis agus spreagann sé sin é leis an teanga a úsáid sa phobal teanga.

GNÉ: Ag cothú féintuisceana mar fhoghlaim teanga

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

- 3.1 stíl pearsanta foghlama a aithint agus straitéisí foghlama pearsanta a fhorbairt chun sealbhú scileanna inaistríthe teanga a éascú
- 3.2 déileáil go héifeachtach le haiseolas
- 3.3 deiseanna úsáide teanga sa phobal teanga a thapú

Snáithe 3: Féinfheasacht an fhoghlaimora

Díríonn an scoláire ar na tréithe aonair atá aige féin mar fhoghlaim teanga. Tuigeann sé conas straitéisí foghlama atá oiriúnach dó féin a úsáid. Tuigeann sé an spreagadh pearsanta atá aige i leith úsáid na teanga agus glacann sé úinéireacht pearsanta ar an teanga féin agus ar phróisís an sealbhú teanga.

GNÉ: Ag forbairt na foghlama féinriair

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

- 3.4 cinntí neamhspleácha a dhéanamh mar fhoghlaimora
- 3.5 féinmheasúnú a dhéanamh ar dhul chun cinn sna scileanna teanga ar fad
- 3.6 aiseolas a roinnt le comhscóláirí ar an bhfoghlaim pearsanta sna scileanna teanga agus foghlama
- 3.7 acmhainní teanga a úsáid (foclóirí, ríomhfhoclóirí, graiméir, seiceálaithe gramadaí agus litrithe, srl.) chun cruinneas agus saibhreas teanga a bhaint amach sa labhairt agus sa scríobh

GNÉ: Ag forbairt tuisciana ar spreagadh pearsanta i leith na teanga

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

- 3.8 tuiscint a léiriú ar a spreagadh pearsanta i leith úsáid na teanga sa phobal teanga
- 3.9 céimeanna a ghlacadh a léiríonn spreagadh pearsanta chun cur le cruinneas agus le saibhreas na teanga

GNÉ: Idirghníomhú cainte

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

- 1.19 páirt ghníomhach a ghlacadh i gcomhráite (obair ghrúpa san áireamh) ag fiosrú, ag ceistiú agus ag forbairt tuairimí pearsanta agus ag freagairt go cuí le linn an chomhrá
- 1.20 idirghníomhú go muiníneach agus go cuí i suíomhanna difriúla agus ar mhaithe le spriocanna éagsúla
- 1.21 eolas, tuairimí agus dearchtaí a sheiceáil, a dheimhniú agus a mhalartú ag athinsint nó ag míniú míoneolais, mar is gá
- 1.22 dearchtaí agus eolas ó fhoinsí éagsúla a thuairisciú agus a tharraingt le chéile
- 1.23 smaointe a bhaineann le heispéirí pearsanta a mhíniú le samplaí agus/nó le hargóintí cuí chun dul i bhfeidhm ar dhuine
- 1.24 cumarsáid ó bhéal a dhéanamh ag úsáid teicneolaíochtaí digiteacha
- 1.25 déileáil le deacrachtaí tuisceana ar mhaithe le cumarsáid a choimeád sa siúl

Snáithe 1: Cumas cumarsáide

Cuimsíonn cumas cumarsáide ábaltacht an scoláire sna cúig scil seo a leanas: éisteacht, léamh, labhairt, idirghníomhú cainte agus scríobh, atá ag teastáil uaidh chun cumarsáid a dhéanamh le húsáideoirí eile na teanga. Bíonn ar a chumas feidhmiú go muiníneach agus go héifeachtach i suíomhanna idirpearsanta cumarsáide sa phobal teanga. Bíonn ar a chumas gnáth-theanga na cumarsáide ar ghnáthluas sa phobal teanga a thuiscint agus a úsáid sa chumarsáid. Baineann sé taitneamh as a bheith páirteach sa chumarsáid le húsáideoirí eile agus as idirghníomhú leo. Tugann sé teanga chruinn shaibhir faoi deara agus úsáideann sé an teanga shaibhir chruinn i labhairt agus i scríobh na Gaeilge. Léann sé raon leathan de théacsanna, téacsanna litríochta agus ilmhódacha san áireamh atá in úsáid sa phobal teanga agus léiríonn sé tuiscint chriticiúil ar an ábhar. Cumann sé a théacsanna ábhartha féin le haghaidh cumarsáide le húsáideoirí eile.

GNÉ: Labhairt

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

- 1.14 téacsanna ó bhéal a chruthú agus a chur i láthair mar dhuine aonair agus/nó mar bhall de ghrúpa
- 1.15 comhrá a fhorbairt agus smaointe pearsanta a leathnú amach ar réimse leathan ábhar
- 1.16 focail a fhuaimniú go nádúrtha le tuin chruinn shothuigthe agus béim chuí
- 1.17 Gaeilge shaibhir chruinn a úsáid (an teanga bheo agus leaganacha canúnacha teanga san áireamh) ag úsáid a chanúna féin, mar is cuí
- 1.18 a stór focal pearsanta agus stór focal comhaimseartha ar ábhar ginearálta agus ábhar ar spéis leis féin a fhorbairt agus a shaibhriú

GNÉ: Léamh

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

- 1.7 úsáid a bhaint as raon straitéisí léitheoireachta, straitéisí dí-chódaithe san áireamh
- 1.8 dul i ngleic go criticiúil le raon leathan téacsanna* Gaeilge ag úsáid stór focal agus teanga chuí
- 1.9 conclúidí/impleachtaí a bhaineann go díreach nó go hindíreach le hábhar téacs a fhiosrú
- 1.10 léiriú ar thaitneamh a bhaint as raon leathan téacsanna* ábhartha dílse chun cumas léitheoireachta a fhorbairt
- 1.11 rogha pearsanta de théacsanna* a aimsiú, a fhiosrú agus a roinnt ar son taighde agus taitnimh
- 1.12 saintearmaíocht a aithint agus a thuiscint i réimse éagsúla téacsanna agus seánraí scríbhneoireachta
- 1.13 difríochtaí idirthéacsúla a fhiosrú agus a phlé i réimse téacsanna Ní gá don chainteoir a chuid teanga a shimpliú ná a mhoilliú le go dtuigtear é.

GNÉ: Éisteacht

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

- 1.1 ábhair agus teachtaireachtaí na cumarsáide ar ghnáthluas¹ a thuiscint
- 1.2 éisteacht chun brí nó sonraí faoi leith agus argóintí comhleanúnacha a thuiscint
- 1.3 seasamh agus meon cainteoirí (go díreach/go hindíreach) a aithint
- 1.4 teanga labhartha chruinn, shaibhir, chanúnach a thuiscint
- 1.5 idirdhealú a dhéanamh idir chanúintí na Gaeilge
- 1.6 píosaí éisteachta a roghnú go criticiúil agus iad a roinnt ag baint úsáide as teicneolaíochtaí digiteacha

Torthaí Foghlama Gaeilge na Sraithe Sóisearaí Scoileanna T1

Ionchais maidir le scoláirí

www.jct.ie